

## Nr 370.

Av herr **Helén**, om beredande av tillfälle för tjänstemannaorganisationerna att förhandla om lärarnas skyldighet att övervaka skolbarnens bespisning.

Vid vårriksdagen 1946 anförde ecklesiastikministern i proposition nr 174 beträffande vakten vid skolmåltider bl. a.: »Jag anser det naturligt, att frågan därom enklast löses genom överenskommelser eller på annat sätt genom de lokala myndigheternas försorg.» — »I detta sammanhang vill jag framhålla, att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att taga under övervägande, huruvida generella bestämmelser erfordras rörande utnyttjande av lärarnas fyllnadstjänstgöringsskyldighet för ifrågavarande ändamål samt, därest så skulle befinnas erforderligt, utfärda föreskrifter i ämnet. Stundom kan måhända befinnas erforderligt att medgiva nedsättning i undervisningsskyldigheten.» Av departementschefens uttalande, som inte föranledde någon erinran från statsutskottets sida, framgår, att någon skyldighet för lärare att utan ersättning övervaka skolbarnens bespisning icke ansågs föreligga.

I samband med behandling av den allmänna löneregleringen vid höstrikdagen 1946 (prop. nr 333) kom frågan om lärarnas tillsynsskyldighet upp i statsutskottet utan att ha berörts av 1945 års lönekommitté eller vid förhandlingar mellan kommittén och tjänstemännens huvudorganisationer. Frågan hade inte förts fram motionsvägen och ej heller berörts i propositionen, som grundade sig på en förhandlingsöverenskommelse. Statsutskottets utlåtande (288) godkändes av riksdagen efter votering (riksdagens skrivelse nr 528). Härav framgick, att utskottet övervägt vissa spörsmål om »de prestationer, för vilka lönerna skola anses utgöra vederlag. Det har därvid närmast varit fråga om socialpedagogiska åtgärder, som komma att åvila exempelvis lärarpersonal i samband med barnbespisning. Utskottet förutsätter, att dylika arbetsuppgifter icke skola förenas med särskild gottgörelse eller särskilt lönetillägg.»

I ändringskungörelse (SFS nr 518/1951) stadgas, att såsom villkor för statsbidrag till skolmåltider bl. a. skall gälla, att skoldistriktet icke utgiver ersättning till lärare, som utövar tillsyn vid skolmåltid, annat än i vissa fall.

Ecklesiastikministern tar i år upp frågan om lärarnas tillsynsskyldighet och förklarar, att sådan fastslagit redan år 1946. Då varken uttalandet 1946 eller departementschefens förklaring i år föregåtts av några förhandlingar med berörda lärargrupper, anser jag frågans behandling stridande mot en numera fast praxis, att anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor samt tillämpningen av sådana villkor icke skall avgöras utan föregående förhandlingar.

Med stöd av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att, innan ställningstagande sker till frågan om utvidgning av tjänstgöringsskyldigheten,

ärendet återgår till Kungl. Maj:t för att berörda tjänstemannaorganisationer skall kunna beredas tillfälle till förhandlingar och eventuella möjligheter skall kunna prövas att lösa problemet på frivillighetens väg.

Stockholm den 27 januari 1954.

*Gunnar Helén.*

---

### Nr 371.

Av herrar **Agerberg** och **Nilsson** i Göingegården, *angående rätt för finska fosterbarn i Sverige att lika med svenska medborgare erhålla stipendier vid genomgående av skolor.*

Av de finska barn, som kommo till Sverige under det senaste världskriget, har ett mindre antal stannat kvar hos sina svenska fosterföräldrar, ehuru de icke adopterats eller blivit svenska medborgare. De ha gått i svensk folkskola, och många av dem ha nu kommit till den åldern, att de fortsätta sin yrkesutbildning här. De betraktas i de flesta avseenden som svenskar och torde i regel komma att stanna i landet. Då de så gott som undantagslöst äro helt obemedlade, ha många svenska fosterföräldrar känt ansvar att hjälpa dem ekonomiskt även till en viss yrkesutbildning. Detta har emellertid visat sig betungande, då de i vissa fall kommit i ett sämre läge i fråga om erhållande av stipendier än de svenska barnen och alltså förorsakat sina fosterföräldrar större utgifter än de eventuella egna barnen. Som exempel kan nämnas, att Kungl. Maj:t lämnat en av skolöverstyrelsen gjord framställning om rätt för vissa utlänningar att såsom elever vid svenska folkhögskolor komma i åtnjutande av stipendier för vinterkursen 1952/53 utan bifall i vad avser 27 finska elever, av vilka åtminstone flertalet torde tillhöra ifrågavarande kategori.

Vi anse det önskvärt och rimligt, att dessa finska fosterbarn bli jämställda med svenska medborgare i fråga om erhållande av stipendier vid genomgående av skolor av olika slag. Detta skulle icke medföra någon större utgiftsökning för statsverket, då antalet finska krigsbarn, som stannat i landet, är begränsat och det därjämte endast är en fråga av övergående natur.

På grund av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta, att finska fosterbarn i Sverige, som kommit till landet under det senaste världskriget, vid tilldelande av stipendier för genomgång av skolor av olika slag skola likställas med svenska medborgare.

Stockholm den 27 januari 1954.

*Nils Agerberg.*

*Gust. Nilsson*  
i Göingegården.